

Quickscan natuurtoets

Herontwikkeling Fassin locatie “De Dropfabriek”

Lengelseweg 43 te 's-Heerenberg

Hurenkamp Architecten

Quickscan natuurtoets

Herontwikkeling "De Dropfabriek"

Lengelseweg 43 te 's-Heerenberg

Opdrachtgever: Hurenkamp Architecten

Projectnummer: 2917.01

Datum: 27-01-2021

Projectleider en rapporteur: Laura Tilleman

Autorisatie: Jur Metselaar

Opdrachtnemer: Buro Ontwerp & Omgeving
Velperweg 157
6824 MB Arnhem
Postbus 2033
6802 CA Arnhem
info@ontwerpenomgeving.nl
www.ontwerpenomgeving.nl

INHOUD

Pagina

1	INLEIDING	3
2	PROJECTGEBIED EN WERKZAAMHEDEN.....	4
2.1	Beschrijving projectgebied	4
2.2	Algemene constatering	4
2.3	Geplande werkzaamheden	5
3	WERKWIJZE.....	7
3.1	Bureauonderzoek	7
3.2	Veldbezoek.....	7
3.3	Betrouwbaarheid	7
4	BELEIDSKADER	8
4.1	Algemeen	8
4.2	Gebiedsbescherming.....	8
4.3	Soortbescherming	9
4.4	Houtopstanden	9
5	RESULTATEN	10
5.1	Gebiedsbescherming.....	10
5.2	Soortbescherming	11
5.3	Samenvatting	18
6	CONCLUSIE	19
6.1	Conclusies soort- en gebiedsbescherming	19
6.2	Nader onderzoek.....	21
7	LITERATUURLIJST	23
7.1	Referenties	23
7.2	Gebruikte websites	23
7.3	Overige geraadpleegde bronnen	24

1 INLEIDING

In opdracht van Hurenkamp Architecten is door Buro Ontwerp & Omgeving een quickscan natuurtoets uitgevoerd aan de Lengelseweg 43 te 's-Heerenberg. Het plan voorziet in de realisatie van ca. 34 wooneenheden, parkeerplaatsen en een daktuin. De voorgevel van het bedrijfspand wordt hierbij behouden en omgevormd, de rest van de bebouwing wordt gesloopt.

Het doel van de natuurtoets is om een indicatie te krijgen van de aanwezigheid en (mogelijke) effecten van de ingreep op beschermde gebieden en dier- en plantensoorten. Uit deze natuurtoets moet blijken of er nadelige effecten zijn op gebieden met een speciale beschermingsstatus, namelijk: Natura 2000-gebieden, Natuurnetwerk Nederland en de Groene Ontwikkelingszone. Vervolgens worden de mogelijke effecten onderzocht op onder de Wet natuurbescherming beschermde dier- en plantensoorten. Als (nadelige) effecten niet uit te sluiten zijn moet nader onderzoek plaatsvinden, moeten er mitigerende/compenserende maatregelen getroffen worden en/of eventueel een ontheffing van de Wet natuurbescherming worden aangevraagd. Deze natuurtoets is gebaseerd op bureauonderzoek en een veldonderzoek.

In het voorliggende rapport worden achtereenvolgens het projectgebied (hoofdstuk 2), de werkwijze (hoofdstuk 3), het beleidskader (hoofdstuk 4), de resultaten (hoofdstuk 5) en de conclusie (hoofdstuk 6) beschreven.

2 PROJECTGEBIED EN WERKZAAMHEDEN

2.1 Beschrijving projectgebied

Het projectgebied is gelegen binnen de bebouwde kom van 's-Heerenberg. In de huidige situatie bestaat het projectgebied uit het voormalige bedrijfspand van Fassin Royal en een grasveld. Het projectgebied heeft een oppervlakte van circa 7.600 m². De directe omgeving van het projectgebied kan omschreven worden als woonmilieu. Het projectgebied wordt ten noorden, oosten en zuiden omsloten door (resp.) de Dahliastraat, Plantsoensingel Noord en Lengelseweg (figuur 1).

Figuur 1. Ligging projectgebied (rood kader) aan de Lengelseweg.

2.2 Algemene constatering

De bedrijfsbebouwing bestaat uit verschillende hallen en een kantoorgedeelte, welke geheel is voorzien van een plat dak. De oude kantoorruimtes bevinden zich in de zuidoostelijke hoek, bij de oude hoofdingang van het pand. Bij de hoofdingang staan enkele lindes, welke behouden blijven. Tevens is aan deze zijde van de bebouwing een kelder aanwezig. Het zuidelijke deel van de bebouwing bestaat uit een grote fabriekshal en wordt in de huidige situatie als opslag gebruikt. In het midden van het gebied, ten noorden van deze fabriekshal is een oud en deels vervallen ketelhuis aanwezig. In het noordoostelijke deel van de bebouwing is een loods aanwezig die evenwel als opslag wordt gebruikt. Bij deze loods mist een deel van het dak, waardoor er een grote opening is in de noordzijde van de bebouwing. Verder is er in het noorden van het gebied een oude loods aanwezig waar het gehele dak is verwijderd, enkel de buitenmuren zijn hier nog aanwezig. Daarnaast zijn er in het zuiden twee elektriciteitshuisjes aanwezig. Tenslotte is er in het midden van het gebied verharding aanwezig en ligt er in het westen een grasperceel met ruigtekruiden.

Figuur 2. Impressie van het projectgebied. Linksboven de voorgevel van de bebouwing, rechtsboven de fabriekshal, linksonder de loods zonder dak en rechtsonder het grasveld in het westen van het gebied.

2.3 Geplande werkzaamheden

Royal Fassin B.V. heeft in samenwerking met Hurenkamp Architecten het voornemen de zogeheten Fassin locatie te herontwikkelen tot een nieuw woonmilieu. Hierbij wordt een deel van de contour van de bestaande fabriek behouden (behoud gevels) en omgevormd naar woningen en worden nieuwe woningen aan het plangebied toegevoegd. In het midden van het gebied zal parkeergelegenheid gecreëerd worden met een bovenliggende daktuin. In figuur 3 is een ontwerp van de toekomstige situatie weergegeven.

Figuur 3. Ontwerp van de toekomstige situatie

3 WERKWIJZE

3.1 Bureauonderzoek

Voorafgaand aan het veldbezoek is onderzoek gedaan naar de ligging van het gebied t.o.v. beschermde natuurgebieden, de voorkomende habitats en de verspreidingsgegevens van beschermde soorten in en rondom het gebied. De bronnen die hiervoor zijn geraadpleegd zijn te vinden in de literatuurlijst (zie hoofdstuk 7).

3.2 Veldbezoek

Het veldbezoek is uitgevoerd op 20 januari 2021 en vond plaats van 14:00 tot 15:30. Tijdens het veldbezoek was het bewolkt en regenachtig. Er stond een matige wind (Z4) en het was 11 graden Celsius. Er is gekeken naar het terrein en de geschiktheid hiervan voor beschermde planten- en diersoorten. Ook is gekeken naar de aanwezigheid van beschermde soorten, met inbegrip van sporen als braakballen, uitwerpselen, nesten en andere mogelijke verblijfplaatsen.

3.3 Betrouwbaarheid

Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd conform de huidige wet- en regelgeving ten aanzien van natuurwetgeving. Het onderzoek betreft een momentopname en geeft een inschatting van de geschiktheid van het projectgebied voor beschermde soorten en het al dan niet voorkomen van deze soorten.

In het algemeen kan gesteld worden dat een quickscan natuurtoets geldig is voor een periode van maximaal drie jaar, tenzij de ecologische omstandigheden in deze periode wezenlijk zijn veranderd en/of de Wet natuurbescherming, of wanneer inzichten hieromtrent zijn gewijzigd. Bij uitstel van de uitvoering van een project met meer dan drie jaar verdient het de aanbeveling de resultaten van de natuurtoets opnieuw te onderzoeken.

4 BELEIDSKADER

4.1 Algemeen

De Wet natuurbescherming (Wnb) heeft als doel de natuur te beschermen, te ontwikkelen en de biologische diversiteit te behouden en herstellen. Voor ruimtelijke ingrepen zijn naast de algemene zorgplicht (artikel 1.11) ook hoofdstuk 2 (Natura 2000-gebieden), hoofdstuk 3 (soortenbescherming) en hoofdstuk 4 (houtopstanden) van de Wnb van belang. Beschermd gebied die geen deel uitmaken van het Natura 2000-netwerk zijn gebieden die behoren tot Natuurnetwerk Nederland. Deze gebieden vallen echter niet onder de Wnb, maar worden op provinciaal niveau beschermd.

4.2 Gebiedsbescherming

Natura 2000-gebieden

Natura 2000-gebieden zijn aangewezen op basis van de Vogel- en Habitatrichtlijn van de Europese Unie. Dit zijn gebieden waarin habitats en soorten beschermd worden die van Europees belang zijn. Per Natura 2000-gebied zijn specifieke instandhoudingsdoelen opgesteld. Projecten en andere handelingen die negatieve effecten hebben op de kwaliteit van de habitats en/of de instandhoudingsdoelen van het gebied mogen niet plaatsvinden zonder een vergunning. Dit geldt niet alleen voor projecten en handelingen binnen het Natura 2000-gebied. Ook projecten en handelingen aangrenzend of buiten het gebied kunnen negatieve effecten veroorzaken.

Natuurnetwerk Nederland

Natuurnetwerk Nederland (NNN) bestaat uit een netwerk van natuurgebieden en heeft als doel deze beter met elkaar en omringende agrarische gebieden te verbinden. In Gelderland zijn deze gebieden bekend als het Gelders Natuurnetwerk (GNN). Het NNN is niet meegenomen in de Wnb; provincies wijzen zelf gebieden aan en dragen de verantwoordelijkheid voor het NNN en zijn behoud en ontwikkeling. In Gelderland zijn de GNN-gebieden aangewezen in de Provinciale Omgevingsvisie en beschermd volgens de bijbehorende Provinciale Omgevingsverordening (Provincie Gelderland, 2018^{ab}).

Ruimtelijke ingrepen mogen de kenmerken en waarden van het NNN niet schaden. Dit wordt gewaarborgd door het 'nee, tenzij'-principe. Dit houdt in dat de voorgenomen ontwikkeling geen doorgang kan vinden als er sprake is van significant negatieve effecten, tenzij wordt voldaan aan de volgende voorwaarden:

- De ontwikkeling moet van groot openbaar belang zijn;
- Er zijn geen reële alternatieven;
- Negatieve effecten op oppervlakte, samenhang en wezenlijke kenmerken en waarden worden zoveel mogelijk beperkt en de overblijvende effecten worden gelijkwaardig gecompenseerd.

Groene ontwikkelingszone

Om de samenhang van de natuur in het Gelders Natuurnetwerk te beschermen wil de provincie verbindingzones aanleggen in de Groene Ontwikkelingszone. Het bestaat uit terreinen met een andere bestemming dan natuur die vervlochten zijn met het GNN. Ruimtelijke ontwikkelingen zijn in principe niet toegestaan als deze een significant negatief effect hebben op de kernkwaliteiten. Net als de GNN-gebieden is de Groene Ontwikkelingszone aangewezen in de Provinciale Omgevingsvisie en beschermd volgens de bijbehorende Provinciale Omgevingsverordening (Provincie Gelderland, 2018^{ab}).

4.3 Soortbescherming

De Wet natuurbescherming kent drie beschermingsregimes voor soorten:

- Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn (Wnb § 3.1)
- Beschermingsregime soorten uit bijlage IV van de Habitatrichtlijn, bijlage II van het verdrag van Bern en bijlage I van het verdrag van Bonn (Wnb § 3.2)
- Beschermingsregime andere soorten (Wnb § 3.3)

In bovengenoemde paragrafen uit het Wnb zijn verbodspalingen vastgesteld en is vastgesteld voor welke handelingen een vrijstelling verleend kan worden. De verbodsbepalingen houden in dat vogels en andere beschermde soorten niet gedood of opzettelijk gestoord mogen worden en nesten, voortplantings- en rustplaatsen niet beschadigd mogen worden. Verder mogen beschermde planten niet geplukt of vernield worden. Als de werkzaamheden van het project leiden tot het overtreden van deze verbodsbepalingen moet worden nagegaan of een provinciale vrijstelling geldt of dat een ontheffing moet worden verkregen.

4.4 Houtopstanden

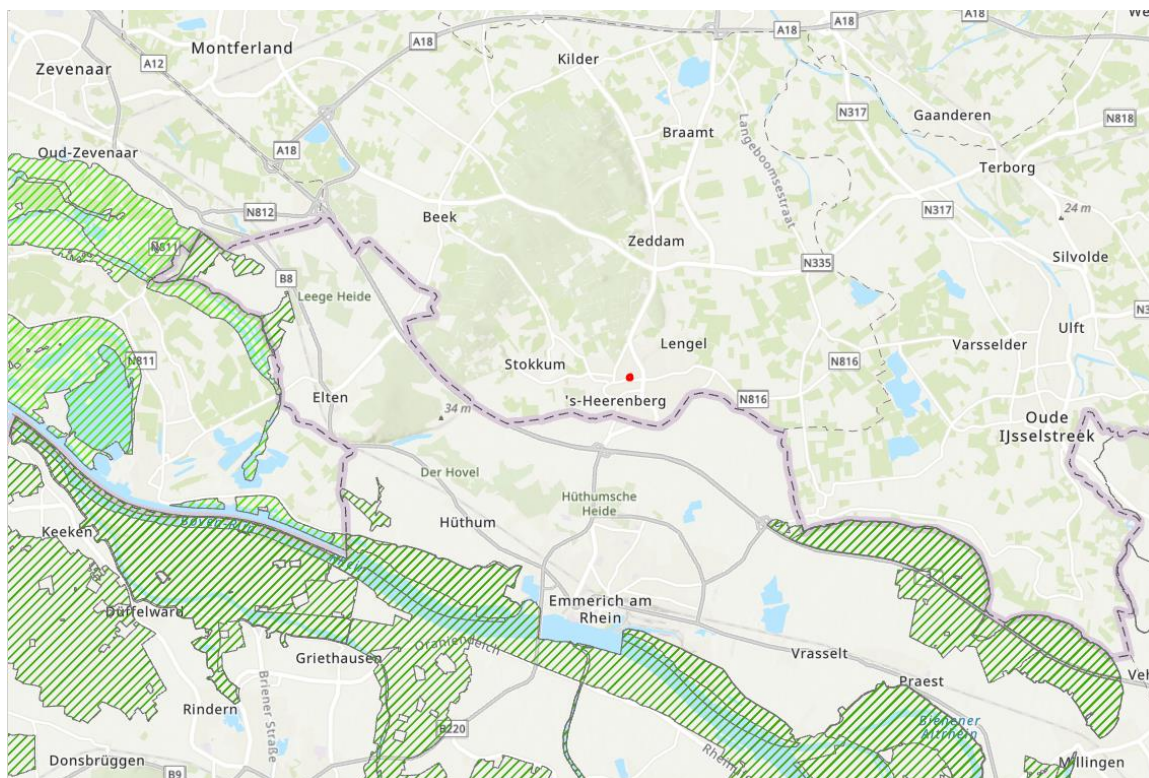
Als houtopstanden buiten de bebouwde kom worden geveld kan er een meld- en herbplantingsplicht gelden. Dergelijke houtopstanden worden in de Wet natuurbescherming omschreven als een zelfstandige eenheid van bomen, boomvormers, struiken, hakhout of griend die een oppervlakte van 10 are of meer beslaan. Ook wordt een rijbeplanting van meer dan 20 bomen als houtopstand gerekend (Wnb §4.1). Omdat het perceel binnen de bebouwde kom valt is er geen vergunning nodig in het kader van de Wet natuurbescherming. Voor de kap van houtopstanden binnen de bebouwde kom geldt gemeentelijke regelgeving.

5 RESULTATEN

5.1 Gebiedsbescherming

Natura 2000

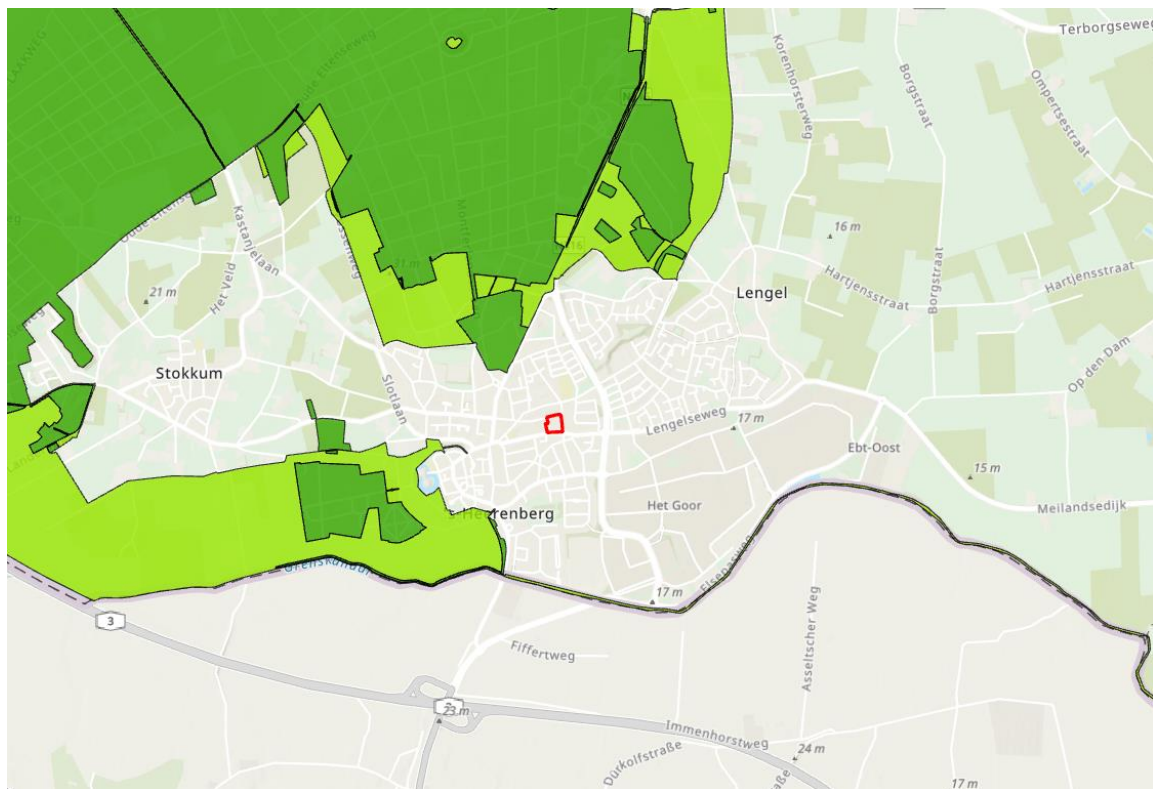
Het projectgebied ligt op ca. 4,3 km ten noordwesten van het Duitse Natura 2000-gebied 'Hetter-Millinger Bruch' en op respectievelijk 4,6, 5,3 en 5,4 km ten noorden van 'Emmericher Wald', 'Dornicksche Ward' en 'Rhein-Fischschutzzonen zwischen Emmerich und Bad Honnef'. Verder ligt het projectgebied 7,4 km ten oosten van het Nederlandse Natura 2000-gebied 'Rijntakken' en 5,7 km ten noorden van 'Unterer Niederrhein' (figuur 4).

Figuur 4. Ligging projectgebied (rood) t.o.v. de Nederlandse (lichtgroen) en Duitse (donkergroen) Natura 2000-gebieden.

Er worden geen negatieve effecten verwacht op de Natura 2000-gebieden omdat deze zich allen op een afstand van meer dan 4 km van het projectgebied bevinden. Natura 2000-gebieden ondervinden op deze afstand geen directe of indirecte verstoring door bijvoorbeeld licht of trillingen. Er wordt wel geadviseerd om een AERIUS-berekening uit te voeren voor de ontwikkeling op deze locatie. Op deze manier kunnen negatieve effecten als vermessing en verzuring door stikstofdepositie worden berekend en eventueel worden uitgesloten.

Het projectgebied ligt op circa 330 m afstand van gebieden die behoren tot het Gelders Natuurnetwerk (GNN) en op 460 m afstand van gebieden die behoren tot de Groene Ontwikkelingszone (GO) (figuur 5). Gezien de ligging buiten deze gebieden worden de kernkwaliteiten van het GNN en de GO werkzaamheden niet aangetast.

Figuur 5. Globale ligging projectgebied (rood) t.o.v. het Gelders Natuurnetwerk (donkergroen) en de Groene Ontwikkelingszone (lichtgroen)

Houtopstanden

Er zijn zes lindes en twee coniferen aanwezig in het projectgebied. Hiervan blijven de lindes behouden, de twee coniferen worden gekapt. De coniferen vallen niet onder de definitie houtopstanden, zoals bedoeld in paragraaf 4.1 van de Wet natuurbescherming. De te kappen bomen bevinden zich namelijk binnen de bebouwde kom. Wel geldt er mogelijk gemeentelijke regelgeving voor de kap van deze bomen.

5.2 Soortbescherming

Vleermuizen

Op basis van openbare verspreidingsgegevens kunnen in de omgeving van het projectgebied de volgende vleermuissoorten voorkomen: gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis, baardvleermuis, tweekleurige vleermuis, gewone grootoorvleermuis en watervleermuis. Alle vleermuissoorten vallen onder de Habitatrichtlijn (artikel 3.5 Wnb).

Verblijfplaatsen

Vleermuizen kunnen globaal worden opgedeeld in boombewonende soorten zoals de rosse vleermuis en gebouwbewonende soorten zoals de gewone dwergvleermuis. Er zijn ook soorten die zowel gebouw- als boombewonend zijn. Vervolgens wordt er onderscheid gemaakt in typen verblijfplaatsen, bijvoorbeeld zomer- en paarverblijven.

Er zijn enkele lindes aanwezig in het noorden van het gebied. Deze blijven echter behouden en er zijn geen geschikte holtes aanwezig waardoor negatieve effecten op boombewonende vleermuizen kunnen worden uitgesloten. Gebouwbewonende vleermuizen maken doorgaans gebruik van spouwruides, spleten en vergelijkbare ruimtes in gebouwen. De panden bevatten ventilatieopeningen die toegang kunnen bieden tot de spouwmuur. Daarnaast zijn er ook op andere plekken gaten in muren aanwezig die toegang kunnen bieden tot de spouwmuur. Ook vormt een van de elektriciteitshuisjes een mogelijke verblijfplaats voor vleermuizen, aangezien er ruimte is bij de dakrand (figuur 6). Hierdoor kan de aanwezigheid van gebouwbewonende vleermuizen niet uitgesloten worden.

Figuur 6. Openingen in het westelijke deel van het pand die vleermuizen toegang kunnen bieden (links) en het elektriciteitshuisje met de geschikte dakrand (rechts).

Vliegroutes

Vleermuizen volgen vaak lijnvormige elementen om heen en weer te bewegen tussen de verblijfplaatsen en foerageergebieden. Het behoud van lijnvormige landschapselementen is daarom van groot belang voor de instandhouding van vleermuispopulaties. Er worden met de sloop van de bebouwing geen kwetsbare verbindingen aangetast. Omdat vleermuizen voldoende gelegenheid hebben om door het landschap te navigeren kunnen negatieve effecten op vliegroutes worden uitgesloten.

Foeragegebieden

De in Nederland voorkomende vleermuizen leven allemaal van insecten. Ze foerageren daarom op allerlei plekken waar veel vliegende insecten aanwezig zijn. Enkele voorbeelden van dit soort gebieden zijn wind-beschutte plaatsen langs lijnvormige elementen (bijv. sloten, beken en houtwallen), maar ook open plekken in bosgebieden of langs oevers met rietkragen. Bij het verdwijnen van essentiële foeragegebieden gaan de verblijfplaatsen ook verloren. Geschikte elementen zijn echter niet aanwezig in het projectgebied, waardoor effecten op essentiële foeragegebieden kunnen worden uitgesloten.

Grondgebonden zoogdieren

Algemene soorten

Op basis van de openbare verspreidingsgegevens zijn verschillende algemene grondgebonden zoogdieren te verwachten in en rondom het projectgebied. Enkele voorbeelden hiervan zijn de egel en het konijn. Het is niet uit te sluiten dat deze zoogdieren in het projectgebied aanwezig zijn tijdens de werkzaamheden. Voor de meeste grondgebonden zoogdieren geldt in Gelderland een vrijstelling van de Wet natuurbescherming. Wel geldt voor deze soorten de algemene zorgplicht (artikel 1.11 Wnb), waarbij alle handelingen die nadelige gevolgen veroorzaken achterwege gelaten moeten worden. Indien dit niet mogelijk is moeten maatregelen worden genomen om negatieve effecten te voorkomen of beperken.

Strikt beschermde soorten

Op basis van verspreidingsgegevens kunnen de bever, otter, das, bunzing, wezel, boommarter, steenmarter en eekhoorn in de omgeving van het projectgebied voorkomen. De bever en de otter kunnen op voorhand worden uitgesloten omdat er geen aquatische elementen aanwezig zijn in het projectgebied. Daarnaast kunnen de das, boommarter, bunzing en wezel ook op voorhand worden uitgesloten. Deze soorten hebben alleen vaste rust- en verblijfplaatsen in agrarisch landschap, kleinschalige cultuurlandschappen of bosgebieden en vermijden stedelijke gebieden (Zoogdiervereniging, 2021). Ten slotte kan de eekhoorn ook op voorhand worden uitgesloten omdat deze soort nestelt in bomen en er geen nesten aanwezig zijn in bomen binnen het projectgebied.

Steenmarters gebruiken hooizolders, loze ruimtes onder het dak, schuurtjes en dergelijke als verblijfplaats. Er zijn verschillende openingen aanwezig in de bebouwing die steenmarters toegang kunnen bieden. Daarnaast kan de leegstand van delen van de bebouwing in het voordeel zijn van de steenmarter. Er zijn geen sporen waargenomen zoals prooiresten of een latrine. Echter zijn er genoeg schuilmogelijkheden aanwezig binnen de bebouwing, waardoor de aanwezigheid van de steenmarter niet geheel kan worden uitgesloten.

Vogels

Algemene soorten

Verschiede algemene vogelsoorten kunnen voorkomen in en rondom het projectgebied. Tijdens de quickscan zijn er geen vogels in het projectgebied waargenomen. Alle in het wild levende vogelsoorten mogen niet opzettelijk gestoord, gevangen of gedood worden volgens de Vogelrichtlijn (artikel 3.1 Wnb). Tevens zijn alle vogelsoorten tijdens het broedseizoen beschermd. Hier geldt dat buiten het broedseizoen gewerkt moet worden om verstoring te voorkomen. Voor de meeste vogels kan worden aangenomen dat het broedseizoen van maart tot en met juli loopt, maar bij enkele soorten begint het seizoen eerder of loopt het langer door. Geldend hierbij is de aanwezigheid van een broedgeval op het moment van ingrijpen.

Strikt beschermde soorten

Van sommige vogelsoorten zijn de vaste rust- en verblijfplaatsen jaarrond beschermd. Binnen de bebouwde kom van 's-Heerenberg kunnen dit de volgende soorten zijn: slechtvalk, buizerd, sperwer, ransuil, kerkuil, gierzwaluw, roek, grote gele kwikstaart en huismus. Van deze strikt beschermde soorten kunnen de buizerd en sperwer worden uitgesloten aangezien deze soorten in bosrijke gebieden en parken nestelen. Daarnaast kan de slechtvalk worden uitgesloten omdat deze enkel broedt op hoge gebouwen, welke niet aanwezig zijn binnen het projectgebied. De roek kan eveneens worden uitgesloten aangezien deze soort een koloniebroeder is die broedt in hoogopgaande bomen, welke niet aanwezig zijn binnen het projectgebied. Tenslotte kan de grote gele kwikstaart worden uitgesloten omdat deze nabij water voorkomt en er geen beekjes of andere aquatische elementen aanwezig zijn nabij het projectgebied.

De ransuil leeft in kleinschalige landbouwlandschappen, bosranden, parken en open bosgebieden. De soort broedt meestal in oude nesten van kraaien, eksters en soms in oude nesten van reigers, roofvogels of eekhoorns. Bij voorkeur bevinden deze zich in naaldbomen, maar ook in boomopslag, houtwallen en vrijstaande bomen (Vogelbescherming Nederland, 2021). In het projectgebied zijn twee coniferen aanwezig, maar deze zijn van onvoldoende omvang om als rust- of nestplaats te dienen voor de ransuil, daarnaast werden er geen sporen aangetroffen die wijzen op aanwezigheid van de soort. Negatieve effecten op de ransuil kunnen daarom worden uitgesloten.

De kerkuil leeft doorgaans in cultuurlandschappen waar ook kruidenrijke akkerranden, houtwallen, heggen en bosjes worden aangetroffen. De soort broedt in Nederland in ongeveer 90% van de gevallen in nestkasten die in boerenschuren zijn geplaatst (BIJ12, 2017^e). Deze soort werd niet verwacht in de omgeving van het projectgebied, maar desondanks zijn er sporen waargenomen die wijzen op een rustplaats van de soort. Tijdens het veldbezoek werden er namelijk braakballen, uitwerpselen en veren van een kerkuil aangetroffen in de noordoostelijke loods (figuur 7). Nader onderzoek moet uitwijzen of de verblijfplaats nog in gebruik is en wat voor verblijfsfunctie het al dan niet betreft.

Figuur 7. Foto's van de braakballen, uitwerpselen en veren die aangetroffen zijn in de loods.

De gierzwaluw is een soort die voorkomt in dorpen en steden waar hij broedt in donkere holtes, spleten en onder dakpannen van gebouwen op minimaal drie meter hoogte. Er zijn enkele spleten in het gebouw aanwezig, maar deze bevinden zich niet op voldoende hoogte om als nestplaats te dienen voor de gierzwaluw. Omdat er onvoldoende in- of uitvliegruimte is kunnen negatieve effecten op de soort worden uitgesloten.

De huismus is een standvogel die gebonden is aan bebouwing en komt voornamelijk voor in dorpen en steden. De bebouwing binnen het projectgebied bevat geen geschikte openingen waartussen huismussen kunnen nestelen. Huismussen nestelen voornamelijk onder dakpannen, maar het pand bestaat geheel uit een plat dak. Wel is er klimop aanwezig op de voorgevel van het pand en is er een haag aanwezig in het oosten van het projectgebied wat gebruikt kan worden als nestplaats of kan behoren tot de functionele leefomgeving van de huismus (figuur 8). Het voorkomen van de huismus binnen het projectgebied kan daarom niet worden uitgesloten.

Figuur 8. De klimop in het zuiden van het projectgebied, bij de oude hoofdingang van het pand.

Naast strikt beschermde soorten, staan er ook soorten in de Wet natuurbescherming beschreven waarvan het nest alleen jaarrond beschermd is als er zwaarwegende ecologische redenen zijn. Dit zijn voornamelijk holenbroeders, maar ook soorten die op of tegen gebouwen aan nestelen zoals zwarte roodstaart, huiszwaluw en boerenzwaluw. Het projectgebied vormt een geschikte broedbiotoop voor sommige van deze soorten, maar uitwijkmogelijkheden zijn ruim voorradig, waardoor er geen ecologisch zwaarwegende redenen zijn om eventueel aanwezige nesten van deze soorten jaarrond te beschermen.

Reptielen en amfibieën

Algemene soorten

Op basis van de openbare verspreidingsgegevens zijn er verschillende algemene amfibieën te verwachten in en rondom het projectgebied. Enkele voorbeelden hiervan zijn de gewone pad en de bruine kikker. Voor de algemene amfibieën geldt een vrijstelling van de Wet natuurbescherming. Verder geldt wel de zorgplicht (artikel 1.11 Wnb), waarbij handelingen die nadelige effecten hebben achterwege moeten worden gelaten. Indien dit niet mogelijk is moeten maatregelen worden genomen om negatieve effecten te voorkomen of beperken.

Strikt beschermde soorten

Uit de openbare beschikbare verspreidingsgegevens blijkt dat de rugstreppad, gladde slang, zandhagedis, hazelworm en levendbarende hagedis in de omgeving van het projectgebied kunnen voorkomen. Al deze soorten worden beschermd volgens de Habitatrichtlijn (artikel 3.5 Wnb). De gladde slang, levendbarende hagedis en zandhagedis zijn op voorhand uit te sluiten omdat deze soorten voorkomen op heide en/of hoogveengebieden. De rugstreppad komt voor op zandgrond en heeft ondiepe poelen nodig voor zijn voortplanting (RAVON, 2021). De aanwezigheid van de rugstreppad kan worden uitgesloten door de afwezigheid van geschikt leefgebied. Het voorkomen van de hazelworm in de omgeving heeft betrekking op het Bergherbos, gelegen ten noordwesten van 's-Heerenberg. Aanwezigheid van de hazelworm binnen het projectgebied kan worden uitgesloten.

Overige beschermde diersoorten

Uit de openbare beschikbare verspreidingsgegevens blijkt dat de grote vos eventueel te verwachten is in de omgeving van het projectgebied. Deze soort is nationaal beschermd volgens artikel 3.10 van de Wnb. De grote vos is een zeldzame, migrerende vlinder die haar eitjes legt rond de bovenste takken van hoogopgaande bomen. In Nederland worden vooral iepen, maar ook sommige wilgensoorten, de pruim en zoete kers gebruikt als waardplant (Nederlands Soortenregister, 2021). De soort overwintert als vlinder in oude, houten schuren of in holle bomen. Het projectgebied voorziet niet in geschikte waardplanten of potentiële overwinteringslocaties voor de soort, waardoor negatieve effecten kunnen worden uitgesloten.

Verder zijn er geen waarnemingen bekend van beschermde vissen, weekdieren, libellen en kevers rondom het projectgebied. Het projectgebied is merendeels verhard en er is geen oppervlaktewater aanwezig, waardoor het ongeschikt is voor deze soortgroepen.

Vaatplanten

Op basis van de openbare verspreidingsgegevens blijkt dat tonghaarmuts, glad biggenkruid, groot spiegelklokje, grote leeuwenklauw, korensla en smalle raai eventueel te verwachten zijn in de omgeving van het projectgebied. De tonghaarmuts is beschermd volgens bijlage I van het verdrag van Bern, de overige soorten zijn nationaal beschermd volgens artikel 3.10 van de Wet natuurbescherming. De tonghaarmuts komt voor in jonge wilgenbossen en jonge zomereik (van der Pluijm, 2008). Aangezien deze bomen niet voorkomen in het projectgebied is de aanwezigheid van tonghaarmuts uit te sluiten. Groot spiegelklokje, grote leeuwenklauw en smalle raai kunnen worden uitgesloten omdat deze alleen voorkomen op kalkrijke bodem en er rondom 's-Heerenberg enkel kalkarme bodem aanwezig is. Korensla kan eveneens worden uitgesloten, omdat deze soort in Nederland enkel voorkomt in wintergraanakkers. Glad biggenkruid is een éénjarige plant die voorkomt op graanakkers, zeeduinen en berm (NDFD, 2020). Deze soort is enkel bekend uit een akker aan de rand van het Bergherbos. Negatieve effecten op de strikt beschermde planten kunnen daarom worden uitgesloten.

In het ketelhuis is de zeldzame tongvaren waargenomen, deze soort was tot in 2015 beschermd. Sinds 2015 geldt voor deze soort de zorgplicht (artikel 1.11 Wnb), waarbij handelingen die nadelige effecten hebben achterwege gelaten moeten worden. Indien dit niet mogelijk is moeten maatregelen worden genomen om negatieve effecten te voorkomen of beperken. Er wordt aangeraden deze plant voorafgaand aan de werkzaamheden te verplaatsen naar een geschikte groeiplaats buiten het projectgebied.

Verder zijn tijdens het veldbezoek algemene soorten waargenomen zoals gewone klimop, stinkende gouwe, ingesneden dovenetel, smalle weegbree, duizendblad, kleine ooievaarsbek, witte klaver, gewone hoornbloem, klein kruiskruid, gewone reigersbek, mannetjesvaren en ridderzuring.

5.3 Samenvatting

Onderstaande tabel geeft de soorten die (mogelijk) aanwezig zijn weer, de effecten waar ze last van hebben en eventuele vervolgstappen die genomen moeten worden.

Soortgroep	Soort(en)	Aanwezigheid	Mogelijk effect	Opmerkingen
Grondgebonden zoogdiersoorten	Steenmarter	Mogelijk	Ja	Nader onderzoek nodig
	Algemene soorten	Mogelijk	Nee*	-
Vleermuizen	Verblijfplaatsen gebouwbewonende soorten	Mogelijk	Verstoring verblijfplaatsen	Nader onderzoek nodig
	Verblijfplaatsen boom-bewonende soorten	Nee	Nee	-
	Foerageergebieden	Nee	Nee	-
	Vliegroutes	Nee	Nee	-
Vogels	Kerkuil	Ja	Verstoring nestplaatsen/leefgebied	Nader onderzoek nodig
	Huismus	Mogelijk	Verstoring nestplaatsen/leefgebied	Nader onderzoek nodig
	Algemene soorten	Mogelijk	Verstoring nestplaatsen	Werken buiten het vogelbroedseizoen
Reptielen en amfibieën	Strikt beschermde soorten	Nee	Nee	-
	Algemene soorten	Mogelijk	Nee*	-
Overige diersoorten	Strikt beschermde soorten	Nee	Nee	-
Vaatplanten	Strikt beschermde soorten	Nee	Nee	-
	Tongvaren	Ja	Nee*	Verplaatsen

*Er dient rekening te worden gehouden met de algemene zorgplicht.

6 CONCLUSIE

6.1 Conclusies soort- en gebiedsbescherming

Er is onderzoek gedaan naar de mogelijke effecten van het project op beschermde natuurgebieden. Daarnaast zijn de mogelijke effecten op vaste rust- en verblijfplaatsen van beschermde dier- en plantensoorten (Wnb) onderzocht. In het projectgebied zijn potentiële verblijfsfuncties van beschermde soorten geconstateerd. Deze worden in dit hoofdstuk verder toegelicht.

Gebiedsbescherming

Er worden geen negatieve effecten verwacht op de Natura 2000-gebieden omdat deze zich allen op een afstand van meer dan 4 km bevinden van het projectgebied. Er wordt wel geadviseerd een AERIUS-berekening uit te voeren i.v.m. de realisatie en het gebruik van de nieuwe woningen. Hiermee kunnen negatieve effecten als vermesting en verzuring door stikstofdepositie worden berekend en eventueel worden uitgesloten.

Daarnaast ligt het projectgebied op circa 330 m afstand van gebieden die behoren tot het Gelders Natuurnetwerk (GNN) en op 460 m afstand van gebieden die behoren tot de Groene Ontwikkelingszone (GO) (figuur 4). Gezien de ligging buiten deze gebieden worden de kernkwaliteiten van het GNN en de GO werkzaamheden niet aangetast.

Houtopstanden

Er zijn twee coniferen aanwezig die gekapt worden. Deze coniferen vallen niet onder de definitie houtopstanden, zoals bedoeld in paragraaf 4.1 van de Wet natuurbescherming, omdat ze zich bevinden binnen de bebouwde kom. Wel geldt er mogelijk gemeentelijke regelgeving voor de kap van deze bomen.

Soortbescherming

Van een aantal soorten is de aanwezigheid in het projectgebied niet uit te sluiten. Hieronder wordt per soort ingegaan op de bescherming en de mogelijke effecten die zij kunnen ondervinden door de werkzaamheden.

Steenmarter

Het projectgebied vormt een geschikte leefomgeving voor de steenmarter en er zijn verschillende openingen in het pand die de steenmarter toegang kunnen bieden. Doordat er voldoende schuilmogelijkheden zijn binnen het pand, zou er een vaste voortplantings- of dagrustplaats aanwezig kunnen zijn. De steenmarter is beschermd volgens artikel 3.10 van de Wet natuurbescherming. Hierdoor is het verboden de soort opzettelijk te storen, vangen of doden en vaste verblijf- of rustplaatsen opzettelijk te beschadigen of vernielen. De sloop van het pand zou kunnen leiden tot overtreding van de Wet natuurbescherming als het gebouw wordt gebruikt door de steenmarter. Hieruit volgt dat onderzocht moet worden of de steenmarter gebruik maakt van het pand en wat hiervan de functie is.

Gebouwbewonende vleermuizen

Tijdens het veldbezoek zijn er verschillende potentiële invliegopeningen waargenomen in het bedrijfspand. Daarnaast is er een elektriciteitshuisje en een kelder aanwezig die kunnen dienen als verblijfplaats voor vleermuizen, waardoor gebouwbewonende vleermuizen in het projectgebied niet uitgesloten kunnen worden. Alle vleermuissoorten vallen onder de Habitatrichtlijn en zijn beschermd volgens artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming. Hierdoor is het verboden om de soorten opzettelijk te storen, vangen of doden en vaste verblijf- of rustplaatsen opzettelijk te beschadigen of vernielen. De sloop van het pand en het elektriciteitshuisje zou kunnen leiden tot overtreding van de Wet natuurbescherming als deze als verblijfplaats fungeren voor vleermuizen. Nader onderzoek moet uitwijzen of er vleermuizen aanwezig zijn en wat de functie van de bebouwing is.

Kerkuil

In het projectgebied zijn er braakballen, uitwerpselen en veren van een kerkuil aangetroffen in de noord-oostelijke loods. De kerkuil wordt beschermd volgens artikel 3.1 van de Wnb. Hierdoor is het verboden om de soort opzettelijk te storen, vangen of doden en vaste verblijf- of rustplaatsen opzettelijk te beschadigen of vernielen. De sloop van de bebouwing zou kunnen leiden tot overtreding van de Wet natuurbescherming als deze als nest- of verblijfplaats fungeert voor de kerkuil. Nader onderzoek zal moeten uitwijzen wat de functie van het projectgebied is voor deze soort.

Huismus

De bebouwing binnen het projectgebied vormt geen geschikte nestgelegenheid voor de huismus. Wel is er klimop aanwezig op de voorgevel van het pand en is er een haag aanwezig in het oosten van het projectgebied wat gebruikt kan worden als nestplaats of kan behoren tot de functionele leefomgeving van de huismus. De huismus wordt beschermd volgens artikel 3.1 van de Wnb. Hierdoor is het verboden om de soort opzettelijk te storen, vangen of doden en vaste verblijf- of rustplaatsen opzettelijk te beschadigen of vernielen. Daarnaast is ook de functionele leefomgeving van de huismus beschermd. Het verwijderen van de klimop en de haag zou kunnen leiden tot overtreding van de Wet natuurbescherming als deze als nestplaats worden gebruikt of tot de functionele leefomgeving van de huismus behoren. De aanwezigheid van de huismus en de functie van de begroeiing moet daarom nader worden onderzocht.

Algemene soorten

Het kan zijn dat er tijdens de werkzaamheden algemene diersoorten op het perceel voorkomen. Hierbij moet de algemene zorgplicht in acht worden genomen (artikel 1.11 Wnb). In verband met eventuele aanwezigheid van algemene vogelsoorten tijdens de werkzaamheden moet de sloop en het verwijderen van begroeiing buiten het vogelbroedseizoen worden uitgevoerd. Voor de meeste vogels kan worden aangenomen dat het broedseizoen van maart tot en met juli loopt, maar bij enkele soorten begint het seizoen eerder of loopt het langer door. Geldend hierbij is de aanwezigheid van een broedgeval op het moment van ingrijpen. Eventueel kan er ook voorafgaand aan de werkzaamheden een controle plaatsvinden om de aanwezigheid van broedende vogels binnen het projectgebied uit te sluiten. Daarnaast is in het ketelhuis de zeldzame tongvaren waargenomen, deze soort was tot in 2015 beschermd. Er wordt aangeraden deze plant voorafgaand aan de werkzaamheden te verplaatsen naar een geschikte groeiplaats buiten het projectgebied.

6.2 Nader onderzoek

Gelet op de geschiktheid van het projectgebied voor steenmarter, gebouwbewonende vleermuizen, kerkuil en de huismus is nader onderzoek noodzakelijk om de daadwerkelijke functie van het projectgebied voor deze soorten te kunnen bepalen. Deze informatie is benodigd om vast te kunnen stellen of overtredingen van de Wet natuurbescherming aan de orde zijn bij de sloop van het pand en bij het verwijderen van de klimop en haag in het westen van het gebied. Hieronder wordt per soort ingegaan op de uitvoering van het nader onderzoek.

Steenmarter

Het nader onderzoek naar de steenmarter moet worden uitgevoerd met behulp van cameravallen. Deze worden gedurende mei t/m juli voor een periode van tenminste twee weken verspreid door het pand geplaatst. In deze periode hebben de steenmarters jongen, waardoor er kan worden vastgesteld of het om een voortplantings- of rustplaats gaat (Zoogdiervereniging, 2020^b). De cameravallen dienen tijdens deze periode regelmatig gecontroleerd te worden.

Gebouwbewonende vleermuizen

Het nader onderzoek naar vleermuizen dient te worden uitgevoerd conform het vleermuisprotocol 2021 (Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus & Zoogdiervereniging, 2021). De onderzoeksmethode naar de gewone dwergvleermuis wordt aangehouden, waarbij ook andere vleermuissoorten aangetoond kunnen worden m.b.v. vleermuisdetectors. Dit houdt in dat onderzocht moet worden of de volgende verblijfsfuncties in het te slopen gebouw aanwezig zijn (BIJ12, 2017^a):

- Kraamverblijven: Twee onderzoeksrondes (15 mei - 15 juli) met een tussenperiode van minimaal tien dagen, waarbij minimaal één onderzoeksrunde moet plaatsvinden in juni;
- Zomerverblijven: Twee onderzoeksrondes (15 mei - 15 aug) met een tussenperiode van minimaal tien dagen, waarbij minimaal één onderzoeksrunde moet plaatsvinden in de kraamperiode. Deze ronde kan gecombineerd worden uitgevoerd met een kraambezoek;
- Paarverblijven: Twee onderzoeksrondes (15 aug - 30 sep) met een tussenperiode van minimaal tien dagen. In deze periode baltsen de mannetjes om vrouwtjes te lokken. Deze activiteit wordt vastgesteld rondom de paarverblijfplaatsen.
- Massawinterverblijven: Twee onderzoeksrondes (1 aug - 10 sep) met een tussenperiode van minimaal tien dagen. Dit onderzoek kan gecombineerd worden met het onderzoek naar paarverblijven.
- Inspectie winterverblijven: Eén ronde (1 december - 1 maart) waarbij de kelder wordt geïnspecteerd op slapende dieren.

Kerkuil

Aanvullend onderzoek naar de kerkuil moet worden uitgevoerd van februari tot en met half oktober conform het Kennisdocument van BIJ12 (BIJ12, 2017^c). In deze periode moet de locatie drie keer bezocht worden, bij voorkeur in goede weersomstandigheden en tijdens de avond of nacht. Als er tijdens deze drie bezoeken geen waarnemingen worden gedaan, kan de aanwezigheid van de kerkuil als broedvogel worden uitgesloten. De aanwezigheid van een nest kan op de volgende manieren worden aangetoond:

- Er is een bezet nest
- Er is minimaal één waarneming in de periode van 1 februari tot en met 31 augustus van een paar in broedbiotoop, territoriaal gedrag of bedelende jongen.

Huismus

Het nader onderzoek naar de huismus moet worden uitgevoerd tussen 1 april en 15 mei conform het Kennisdocument van BIJ12. In deze periode moeten twee veldbezoeken worden afgelegd met een tussenliggende periode van minimaal tien dagen. Gedurende één uur moet worden gekeken of er huismussen aanwezig zijn en of de klimop en de haag deel uitmaken van de essentiële functionele leefomgeving (BIJ12, 2017^b).

7 LITERATUURLIJST

7.1 Referenties

BIJ12 (2017^a). *Kennisdocument Gewone dwergvleermuis, Pipistrellus pipistrellus, versie 1.0, juli 2017*. Utrecht, Nederland: BIJ12

BIJ12 (2017^b). *Kennisdocument Huismus, Passer domesticus, versie 1.0, juli 2017*. Utrecht, Nederland: BIJ12

BIJ12 (2017^c). *Kennisdocument Kerkuil, Tyto alba, versie 1.0, juli 2017*. Utrecht, Nederland: BIJ12.

Nationale Databank Flora en Fauna [NDDFF] (2020). *Glad Biggenkruid*. Geraadpleegd op 20 januari 2021 via <https://www.verspreidingsatlas.nl/0652#>

Nederlands Soortenregister (2021). *Grote vos, Nymphalis polychloros*. Geraadpleegd op 22 januari 2021 via https://www.nederlandsesoorten.nl/linnaeus_ng/app/views/species/nsr_taxon.php?id=168189&cat=152

Pluijm, A. van der (2008). *Tonghaarmuts, Orthotrichum rogeri Brid.* In: Kalkman, V.J., De soorten van het leefgebiedenbeleid.

Provincie Gelderland (2018^a). *Omgevingsvisie Gaaf Gelderland*. Arnhem, Nederland: Provincie Gelderland.

Provincie Gelderland (2018^b). *Geconsolideerde Omgevingsverordening (december 2018)*. Arnhem, Nederland: Provincie Gelderland.

RAVON (2021). *Rugstreepad, Epidalea calamita*. Geraadpleegd op 22 januari 2021 via <https://www.ravon.nl/Soorten/Soortinformatie/rugstreepad>

Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus & Zoogdiervereniging (2021). *Vleermuisprotocol 2021, januari 2021*. www.netwerkgroenebureaus.nl en www.zoogdiervereniging.nl

Vogelbescherming Nederland (2020). *Ransuil*. Geraadpleegd op 27 januari 2021 via <https://www.vogelbescherming.nl/ontdek-vogels/kennis-over-vogels/vogelgids/vogel/ransuil>

Zoogdiervereniging (2020). *Das*. Geraadpleegd op 20 januari 2021 via <https://www.zoogdiervereniging.nl/zoogdiersoorten/das>

7.2 Gebruikte websites

www.pdok.nl

www.ravon.nl

www.verspreidingsatlas.nl

www.waarneming.nl

www.zoogdiervereniging.nl

7.3 Overige geraadpleegde bronnen

Dietz, C. & Kiefer, A. (2016). *Bats of Britain and Europe*. Londen, Verenigd Koninkrijk: Bloomsbury Publishing.

Jędrzejewski, W. & Sidorovich, V. (2010). *The art of tracking animals*. Białowieża, Polen: Mammal Research Institute Polish Academy of Sciences Białowieża.

Svensson, L., Mullarney, K. & Zetterström, D. (2009). *Birds of Europe (2e ed.)*. Londen, Verenigd Koninkrijk: HarperCollins Publishers.

Vogelbescherming Nederland & Stichting Veldonderzoek Flora en Fauna (2007). *Topografische atlas voor flora en fauna van Nederland (1e ed.)*. Papendrecht, Nederland: Mouthaan Grafisch Bedrijf.

